

NORGES HØYESTERETT

Den 10. september 2007 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2007-01557-A, (sak nr. 2007/711), straffesak, anke,

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Per Halsbog)

mot

A (advokat Erik Keiserud)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Endresen**: Saken gjelder anke over lagmannsrettens lovanvendelse ved frifinnelse for overtredelse av straffeloven § 239.
- (2) Statsadvokatene i Vestfold og Telemark tok 4. september 2006 ut tiltale mot A, født 00.00.1972, for overtredelse av straffeloven § 239, første straffalternativ. Grunnlaget for tiltalen var beskrevet slik:

”Lørdag 14. januar 2006 ca kl. 03.59 på ---vannet i X, i alkoholpåvirket tilstand, førte A sin snescooter PA 0000 med for høy hastighet etter forholdene med den følge at han kolliderte med et skjær/nes som stakk opp av isen, eller han overlot føringen av snescooteren til B, som også var alkoholpåvirket og uskikket til å kjøre. B ble ved ulykken påført bl. a. omfattende hodeskader og døde på stedet.”
- (3) Tiltalen omfattet også overtredelser av vegtrafikkloven.
- (4) Vest-Telemark tingrett fant at A selv hadde ført snescooteren, og han ble ved dom 5. desember 2006 dømt i samsvar med tiltalen. Straffen ble fastsatt til fengsel i ett år, og han ble fradømt retten til å føre førerkortpliktig motorvogn for alltid. A ble også dømt til å betale oppreisning til avdøde etterlatte.
- (5) A anket tingrettens dom til lagmannsretten. Anken ble henvist til lagmannsretten som fullstendig anke.

(6) Agder lagmannsrett avsa 2. mars 2007 dom med slik domsslutning:

- ”1. A, fødd 00.00.1972, blir dømd for brot på vegtrafikklova § 31 fyrste ledd, jf. § 17 andre ledd, til ei straff av fengsel i 30 – tretti – dagar. Saman med fengselsstraffa blir han dømd til å betale ei bot på 30 000 – trettitusen – kroner, subsidiært fengsel i 15 – femten – dagar, jf. straffelova § 26 a. Han blir frifunnen for tiltale om brot på straffelova § 239 fyrste straffalternativ.
2. A blir frådømd retten til å føre førarkortpliktig motorvogn for eit tidsrom av 4 – fire – år, jf. forskrift om tap av retten til å føre motorvogn § 2-8, jf. § 3-2 nr. 3. Beslagstida kjem til frådrag i tapsperioden, jf. forskrifta § 1-4. Det må takast full ny førarprøve som vilkår for å få att førarretten, jf. Forskrifta § 8-3.
3. A blir dømd til, innan 2 – to – veker frå forkynninga av denne domen, å betale skadebot for ikkje-økonomisk skade – oppreisning – til C med 75 000 – syttifemtusen – kroner, til D med 75 000 – syttifemtusen – kroner og til E med 75 000 – syttifemtusen – kroner.”

- (7) Dommen ble avsagt under dissens. Den samlede rett fant at det måtte legges til grunn at A ikke selv hadde kjørt snescooteren, men at han hadde overlatt kjøringen til B.
- (8) Et mindretall på tre dommere fant at det ikke var et tilstrekkelig grunnlag for å legge til grunn at overlatelsen hadde skjedd under slike omstendigheter at aktsomhetsnormen i straffeloven § 239 var overtrådt. Flertallet vurderte dette annerledes, men A ble i overensstemmelse med det bestemmende mindretalls syn frifunnet for overtredelse av § 239.
- (9) Lagmannsretten opprettholdt tingrettens avgjørelse av oppreisningskravet fra de etterlatte. Flertallet fant at det var en klar sannsynlighetsovervekt for at A hadde opptrådt grovt uaktsomt, og at dødsfølgen var innenfor rammen av de skademuligheter som på forhånd måtte fremstå som sentrale i risikobildet.
- (10) Påtalemyndigheten har påanket lagmannsrettens dom for så vidt A ble frifunnet for overtredelse av straffeloven § 239. Det anføres at lagmannsretten – det bestemmende mindretall – har anvendt en for mild aktsomhetsnorm.
- (11) *Jeg er kommet til* at det bestemmende mindretall har anvendt en for mild aktsomhetsnorm, og at lagmannsrettens dom må oppheves for så vidt angår frifinnelsen for overtredelse av straffeloven § 239.
- (12) Når det gjelder forholdet mellom straffeloven § 239 og vegtrafikkloven § 3, finner jeg det tilstrekkelig å vise til avgjørelsene i Rt. 2002 side 190 og 2005 side 893. Den avgjørende forskjell i aktsomhetsvurderingen er at det for domfellelse for overtredelse av § 239 er et vilkår at den tiltalte har opptrådt uaktsomt også i forhold til dødsfølgen.
- (13) Den samlede lagmannsrett viser til den beskrivelse av det faktiske hendelsesforløp som er inntatt i tingrettens dom. Lagmannsrettens, og det bestemmende mindretalls beskrivelse av de faktiske omstendigheter, må da kunne suppleres med premissene fra tingretten i den utstrekning det ikke oppstår motstrid.

(14) Bakgrunnen for ulykkeshendelsen var at B og A oppholdt seg i en pub ved alpinanlegget i Y. Da A ankom puben sammen med noen venner, var B der allerede.

(15) Selve ulykkeshendelsen har den samlede lagmannsrett sammenfattet slik:

”Ute på ---, noko utanfor Y kyrkje, var det ein odde eller skjer som stakk opp om lag 1 meter over isen. Denne høgdeskilnaden kom av nedtapping av innsjøen. Snøskuteren blei køyrd rett mot denne odden, som verka som eit ”spretthopp”, og dette førde til at skuteren gjorde eit om lag 44 meter langt svev i lufta før han landa. Ut frå opplysningar om utgangsvinkelen for hoppet, har den sakkunnige frå vegvesenet rekna farten til 90 km i timen.”

(16) B var uten yttertøy da han ble funnet. Det ble bare funnet en hjelm på ulykkesstedet, men det er ikke grunnlag for å konkludere sikkert hvem av de to som eventuelt benyttet hjelmen.

(17) Lagmannsretten har som nevnt lagt til grunn at det var avdøde B som selv førte snescooteren. Det lagmannsretten har vurdert er følgelig om det at A overløt til B å føre scooteren, kan anses som uaktsomt også i relasjon til straffeloven § 239. Det kunne, som i dom inntatt i Rt. 1992 side 810, også vært aktuelt å vurdere As forhold under kjøringen i denne relasjon, men lagmannsretten påpeker at det under kjøring av snescooter vil være begrensede kommunikasjonsmuligheter, og at de nærmere omstendigheter i denne sammenheng er ukjent. Jeg er enig i dette, men det at A var med på kjøreturen, må for den forulykkede likevel ha fremstått som en bekreftelse av en annen karakter enn ved et rent utlån av snescooteren.

(18) Et helt sentralt moment ved aktsomhetsvurderingen vil være den forulykkedes grad av beruselse. Ved blodprøvetaking 4 – 5 timer etter ulykken ble det konstatert en promille på 2,2 i blodet og 2,9 i urinen. Det er opplyst at han i løpet av kvelden sovnet på puben, men det er ikke opplyst om dette var før eller etter at A var ankommet. Det bestemmende mindretall bygger på at det ikke kan legges til grunn at B måtte oppfattes som så beruset som blodprøveresultatet viste. Mindretallet tilføyer så:

”Men han måtte ha forstått at B var ikkje lite påverka, og at han i denne situasjonen var uskikka til å føre skuteren.”

(19) Jeg oppfatter ikke ”uskikka” som en referanse til en formell promillegrense, men til en konkret vurdering av om han hadde forutsetninger for å føre snescooteren på forsvarlig vis. Det må da legges til grunn at også det bestemmende mindretallet har funnet at A måtte forstå at B var atskillig beruset.

(20) Vurderingen i forhold til straffeloven § 239 kan imidlertid ikke bygge utelukkende på at B var beruset. De nærmere omstendigheter ved den aktuelle anledning må inngå i vurderingen, og jeg vil fremheve enkelte momenter som i denne saken må tillegges betydelig vekt.

(21) Som det bestemmende mindretall har fremhevet, var det tale om en snescooter med meget kraftig motor. Motoren hadde en effekt på 140 HK, og scooteren kunne visstnok oppnå en toppfart på 200 km i timen. A omtalte for tingretten scooteren, en Yamaha RX – 1, som en ”fartsscooter”, og farepotensialet var utvilsomt betydelig.

- (22) Fører og passasjer sitter allerede som utgangspunkt utsatt til på en snescooter. Her fant kjøringen sted utenfor oppkjørt trasé, i mørket midt på natten. Scooteren var registrert for bare én person, og det var heller ikke et særskilt sete for passasjeren. Dette kan utvilsomt virke forstyrrende inn på kjøringen.
- (23) Det at B ble overlatt kjøringen om natten midtvinters selv om han ikke hadde ytterklær, er også med på å prege det særlig hasardiøse inntrykk opplegget gir.
- (24) Når det bestemmende mindretall på tross av disse forhold, fant ikke å burde la straffeloven § 239 få anvendelse, var det, slik jeg forstår det, særlig fordi man ikke fant å kunne utelukke at de særlige risikomomenter bare materialiserte seg ved at B satte seg utover instruks fra A. Jeg kan ikke se at dette forholdet kan være avgjørende. Det er, som lagmannsretten legger til grunn, ikke opplyst at slike instruks ble gitt, men det kan naturligvis ikke utelukkes. Hensett til at A under kjøringen ville ha små muligheter til å følge opp slike instruks, og ikke minst til at A var klar over at B var atskillig beruset, ville selv en eventuell adekvat instruks fra A ikke kunne vært tillagt særlig vekt ved aktsomhetsvurderingen.
- (25) Samlet sett var risikoen, også i forhold til dødsfølgen, så fremtredende at straffeloven § 239 må anses overtrådt. Lagmannsrettens bestemmende mindretall har da anvendt en for mild aktsomhetsnorm.
- (26) Partene har begge nedlagt påstand om opphevelse om Høyesterett skulle finne lovanvendelsen uriktig. Jeg er enig i at opphevelse her bør skje, og jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

Lagmannsrettens dom med hovedforhandling oppheves for så vidt gjelder frifinnelsen for overtredelse av straffeloven § 239 første straffalternativ.

(27)	Dommer Stabel:	Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
(28)	Dommer Matningsdal:	Likeså.
(29)	Dommar Utgård:	Det same.
(30)	Dommer Tjomsland:	Likeså.

(31) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

Lagmannsrettens dom med hovedforhandling oppheves for så vidt gjelder frifinnelsen for overtredelse av straffeloven § 239 første straffalternativ.

Riktig utskrift bekreftes: